

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Barry Buzan

INSANLAR, DEVLETLER & KORKU

ULUSLARARASI
İLİŞKİLER
KÜTÜPHANESİ

people, states & fear

second edition

an agenda for international security studies
in the post-cold war era

Barry Buzan

insanlar, devletler & korku

ikinci basımdan çeviri

soğuk savaş sonrası dönemde uluslararası
güvenlik çalışmaları için bir gündem

Çeviri Editörü: Emre Çıtak

ISBN: 978-605-65942-0-5
2. Basımdan Çeviri, Eylül 2015

**İNSANLAR, DEVLETLER VE KORKU - Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Uluslararası Güvenlik Çalışmaları
İçin Bir Gündem**

PEOPLE STATES & FEAR - An Agenda For International Security Studies In The Post-Cold War Era
BARRY BUZAN
ÇEVİRİ EDITÖRÜ: EMRE ÇITAK

© Copyright 2015, ULUSLARARASI İLİŞKİLER KÜTÜPHANESİ DERNEĞİ adına RÖLE AKADEMİK YAYINCILIK. SERTİFİKA NO.: 28503 Bu baskının bütün hakları Röle Akademik Yayıncılığa aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © Barry Buzan

All rights reserved. Original English edition published by ECPR Press. The ECPR Press is the publishing imprint of the European Consortium for Political Research (ECPR), a scholarly association, which supports and encourages the training, research and cross-national cooperation of political scientists in institutions throughout Europe and beyond. The ECPR's Central Services are located at the University of Essex, Wivenhoe Park, Colchester, CO4 3SQ, UK

Genel Proje Koordinatörü: Esra Diri

2. Basımdan Çeviri: İstanbul- Eylül 2015

Sayfa Tasarımı: Hamide Yalçın -yalcinhamide@gmail.com-

Kapak Tasarımı: Tarık Kaan Yağan -tarikkaananyagan@gmail.com-

Baskı: Birlik Fotokopi Baskı Ozalit ve Büro Malz. San. Tic. Ltd. Şti. Sertifika: 20179

Birlik Sok. No.: 2 Nevin Arıcan Plaza1 Levent - İSTANBUL

Tel: (0212) 269 30 00 Faks: (0212) 269 39 80

Röle Akademik Yayıncılık

Aydınlı cad. Güzelce mah. No:358
(Jandarma Kampı Yanı),
Büyüçekmece, İstanbul, 34530.

ULUSLARARASI
İLİŞKİLER
KÜTÜPHANESİ

| içindekiler

Çeviri Editörünün Notu	iii
Yazarın Yeni Önsözü	1
Birinci Baskı Önsözü	17
İkinci Baskı Önsözü	19
Şekiller ve Tablolar	23
Giriş	25
Bölüm 1 Birey Güvenliği ve Ulusal Güvenlik	49
Toplumsal Bir Sorun Olarak Birey Güvenliği	49
Birey Güvenliği ve Devletin İki Yüzü	52
Tehdit Kaynağı Olarak Devlet	55
Sonuçlar: Birey Güvenliği ve Ulusal Güvenlik	59
Bölüm 2 Ulusal Güvenlik ve Devletin Doğası	65
Devleti Güvenliğin Bir Nesnesi Olarak Tanımlamak	65
Devlet Fikri	74
Devlet Kurumları	83
Devletin Fiziksel Temeli	88
Sonuçlar: Zayıf ve Güçlü Devletler	92
Bölüm 3 Ulusal Güvensizlik: Tehditler ve Güvenlik Zaafları	104
Tehditler ve Güvenlik Zaafları	104
Sektörlere Göre Tehdit Türleri	107
Tehditlerin İşleyişi	119
Sonuçlar: Tehditlerin Belirsizliği	124
Bölüm 4 Güvenlik ve Uluslararası Siyasî Sistem	128
Uluslararası Anarşinin Doğası	128
Devletlerin Niteliği	133
Güvenlik Analizinde Sistem Yapısının Kullanımları ve Sınırlamaları	138
Uluslararası Toplum	142
Sonuçlar: Anarşi ve Güvenlik	148

Bölüm 5 Bölgesel Güvenlik	157
Devlet ve Sistem Düzeyleri Arasındaki Boşluğu Doldurmak:	
Güvenlik Kompleksleri	157
Bölgesel Güvenliğin Kısa Tarihçesi	168
Yapılar Olarak Güvenlik Kompleksleri: Değişim Süreci ve	
Değişimin Sonuçları	173
Sonuçlar: Güvenlik Kompleksleri ve Politika Analizi	182
Bölüm 6 Ekonomik Güvenlik	189
Uluslararası Ekonomi Politikin Doğası	189
Ekonomik Güvenlik Düşüncesi	192
Ekonomik Güvenlik ve Devlet	197
Ekonomik Güvenlik ve Uluslararası Sistem	202
Sonuçlar: Olgun Bir Anarşinin Siyasal Ekonomisine	
Yönelik Beklentiler	210
Bölüm 7 Savunma İkilemi	217
Savunma İkileminin Tanımlanması	218
Savunma İkileminin Tarihsel Gelişimi	221
Savunma İkileminin Dayanıklılığı	228
Sonuçlar: Savunma İkilemi ve Güvenlik	230
Bölüm 8 Güç-Güvenlik İkilemi	234
Güç ve Güvenlik Mücadeleleri	234
Statükoya Karşı Revizyonizm	237
Revizyonizmin Doğası	241
Askerî Etken	246
Sonuçlar: Güç-Güvenlik İkilemi Çözülebilir Mi?	252
Bölüm 9 Ulusal ve Uluslararası Güvenlik: Politika Sorunu	258
Mantıksal Sorunlar	259
Algısal Sorunlar	269
Siyasî Sorunlar	272
Sonuçlar: Ulusal Güvenlik Sorununun Bir Parçası Olarak	
Politika Belirleme	277
Bölüm 10 Uluslararası Güvenlik Çalışmaları Üzerine Son Sözler	283
Genel Değerlendirme: Güvenliğin Gündemi	283
Güvenliğin Geniş Bir Yorumlamasının Benimsenmesinin	
Sebepleri ve Sonuçları	287
Politika İçin Çıkarımlar	291
Dizin	297

| çeviri editörünün notu

Çok az akademisyene nasip olacak şekilde Barry Buzan ismi, dünyanın herhangi bir yerinde uluslararası ilişkiler ya da güvenlik konularıyla uzaktan yakından ilgilenen herkesin kulağında az ya da çok yer etmiştir. Buzan’a; dünya genelindeki bu haklı ünü sağlayan en önemli çalışma şüphesiz ki ilk kez 1983 yılında piyasaya sürülen, sonrasında 1991 ve 2007 yıllarında gözden geçirilmiş hâlleri basılan *İnsanlar, Devletler & Korku* isimli kitaptır.

İnsanlar, Devletler & Korku, güvenliğin temelde askerî ve bir nebze de siyasî anlamda tanımlanmaya çalışıldığı Soğuk Savaş’ın son demlerinde ortaya çıkmış ve sonraki süreçte kendini hem Soğuk Savaş sonrası döneme hem de yeni milenyumun gereklerine göre güncellemiştir. Buzan; Waltz’un görüşlerinden esinlenerek oluşturduğu birey, devlet ve uluslararası düzeylerle ve ilk kez kendinin ortaya koyduğu ve de sonrasında Kopenhag Okulu geleneği içerisinde geliştirdiği askerî, siyasî, ekonomik, toplumsal ve çevresel sektörlerle güvenlik çalışmalarına yeni bir bakış açısı geliştirmiştir. Hatta Buzan’ı, geleneksel güvenlik anlayışından yeni güvenlik anlayışına geçişte en önemli köşe taşlarından biri olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Bu çalışma boyunca Buzan, güvenlikle ilgili genel bir tanım vermekten kaçınmış hatta böylesine bir girişimin pek de faydalı olmayacak bir uğraş olduğunu belirtmiştir. Yine aynı doğrultuda *İnsanlar, Devletler & Korku*’da güvenlik sorunlarına ve bu alanda yaşanan çelişkilere çözüm arayışı gibi bir çabaya da girilmemiştir. Bunların yerine yazar; düzeyler ve sektörler bağlamında güvenliğin genel bir çerçevesini çizmiş, göz ardı edilen bazı çelişkileri ön plana çıkarmış ve de anarşi, savunma ikilemi ve güç-güvenlik ikilemi, tehditler ve zaafılar, güvenlik kompleksleri, devletin doğası gibi önemli kavramlar kapsamında ciddi bir güvenlik tartışması yapmıştır.

Güvenlik alanına büyük bir hizmeti olan bu kitabın, Türkçeye kazandırılmasının oldukça yararlı bir iş olduğuna inanıyorum. Kitabın çevirisi yapılırken Buzan’ın kendine özgü diline sadık kalınmaya çalışılmış, bir yandan da kavramların olabildiğince Türkçe karşılıklı kullanılmaya özen gösterilmiştir. Bugüne kadar çevrilmemesi büyük bir eksiklik olan *İnsanlar, Devletler & Korku*’nun, dilimize

kazandırılması projesini gündeme getiren Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi'ne ve bölüm çevirilerinde yer alan arkadaşlarıma teşekkür ederim. İyi okumalar dilerim...

Emre ÇITAK
Ankara, 2015

| yazarın yeni önsözü

İnsanlar, Devletler ve Korku'nun (İDK) bu yeni baskısı, bu önsöz dışında, 1991 baskısıyla aynı. Bu önsözün amacı bir nebze neden gözden geçirilmiş üçüncü baskının olmadığını açıklamak; fakat temel olarak da *İDK*'nın Kopenhag Okulu'nu ve benim ve Okul'un takipçilerinin yazdıklarını nasıl ilişkilendirdiğini ve de sonraki çalışmaların ışığında geriye doğru baktığımda bu kitapla ilgili görüşümü yansıtmak. Takip eden çalışmalarda ne geride bırakıldı ve ne muhafaza edildi? Başka neyi değiştirebilirdim ve neleri aynı bırakabilirdim? *İDK*'nın etkisini nasıl anlıyorum ve buna nasıl tepki veriyorum?

NEDEN GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ ÜÇÜNCÜ BASKI OLMADI?

Bu soruya verilecek basit cevap: benden bunu yapmamı isteyen kimse olmadı. Eğer kitap Uluslararası İlişkiler (Uİ) ile ilgili olan bir yayınevinde kalmış olsaydı, bence muhtemelen bunu yapmam istenirdi. Kitabın uzun yıllar sabit bir satış seyri oldu ve ECPR Classics serisinin diğer kitaplarının aksine baskısı hiç tükenmedi. Yayıncılık endüstrisindeki büyük birleşme karışıklığı döneminde, büyük bir eğitim kitabı yayıncısı olan fakat Uİ ile özel bir ilgisi olmayan Pearson ile yollar kesişti.

İkinci bir neden ise 1991 yılındaki gözden geçirmenin zamanlaması konusunda şanslı olmamdır. Benim öngörüm dâhilinde olmasa da, gözden geçirme süreci Soğuk Savaş'ın bitişini yakaladı. Bu da kitabı Soğuk Savaş sonrası dönemine ait bir ürün yaparak aksi takdirde olacağı gibi çabucak zamanının geçmesini engelledi. İlaveten, ilk baskının (1983) gözden geçirilmesinden ikinci baskıya geçiş oldukça önemliydi. İkinci baskı birincisinden çok daha fazla ayrıntılı düşünüldü; çünkü söylemek istediğim her şeyi daha önceden söylemiştim.

Üçüncü ve en mühim neden ise; 1988'de Avrupa güvenliğinin askerî olmayan yönleri üzerine çalışan bir grubun proje liderliğini üstlendiğim COPRI'den (The Copenhagen Peace Research Institute) meslektaşlarımla, 1980'lerin sonundan beri bir yayın serisi işine girişmiştim. Bu kitaplardan ilkinin üzerindeki çalışma, *İDK*'yı gözden geçirme sürecimle paralel şekilde olmuştur.¹ COPRI bağlantısı pek çok yönden *İDK*'nın gözden geçirilmesini etkilemiştir; özellikle de bu birinci baskının yaptığı etki konusunda beni daha çok bilgi sahibi yaptı. Bu etkinin bir

bölümü, oradaki bir anda bir numaralı çalışma arkadaşım olan Ole Weaver’ın çalışmasına yönelik atıflarda görülebilir. Sonraki çalışmaların köklerinin bir kısmı, *İDK*’dan alınmıştır ve bunlar üçüncü baskının yer alabileceği, kitabın bulunduğu alanda savlarını geliştirmişlerdir. Bu çalışmalar başka kaynakları da yansıtmışlardır; özellikle de tehditlerin sosyal oluşumunun, geleneksel “objektif” materyalist tehdit analizinden bağımsız olarak düşünülmesi gerektiği temelli *güvenlikleştirme* teorisi ile nihayet bulan Ole Weaver’ın güvenlik üzerine postyapısalcı realist düşüncesini.² O ve ben realizmde aynı kökleri paylaştık; fakat postyapısalcı ve inşacı epistemolojiler benim önceki düşünce tarzıma oldukça yabancıydı ve de bu karışım; daha sonrasında Kopenhag Okulu olarak tanımlanan düşünce kapsamında ortaya çıkan kitap serisinin *İDK*’nın temelini oluşturan düşüncenin bazı yönlerinden tamamen uzaklaşması anlamına gelmiştir. Esasta, Weaver’ın güvenliğe inşacı yaklaşımını benimsedim ve *İDK*’nın üzerine şekillendiği materyalist düşünce tarzına bağlılığımı gevşettim. Bu gelişmeler 1990’lar boyunca ve de 21. yüzyılla beraber olgunlaşmaya devam ederken, üçüncü baskıyı ele almanın zorluğunu da artırdılar. Kitabın var olduğu entelektüel alanın diğer kitaplar tarafından doldurulmasının yanında epistemolojik yönelimdeki değişim, kökten bir yeniden çalışma gerektirecekti. İlgili bir yayıncı gelip üçüncü baskının yapılmasına benden isteyene kadar, her şey için çok geç olabilirdi. 1998’e kadar COPRI’den iki devam kitabı ve 2006’ya kadar da birisi hazırlanmakta olan üç kitap ortaya konulmuştu.³

Bunu söyleyerek *İDK*’yı kesinlikle entelektüel çöplüğe göndermiyorum. Bence kitabın içinde hâlâ çokça ilgili çekici yön var; bunları da ortaya koymayı umuyorum. Bu kitap bana ve diğerlerine ait olan pek çok ardıl kitabın ortaya çıkmasına yol açtı, bazı yönleriyle en başta planlandığı gibi kaldı: güvenliği düşünmeye bir giriş noktası. Söylemek istediğim şu: İlk yazıldığında güvenlik kavramı üzerinde oldukça az görüş vardı ve şimdi oldukça fazla görüş var.

SONRAKİ YAZDIKLARIMDA *İDK*’DA DEVAMLILIĞINI KORUDUĞUM VE DEĞİŞTİRDİĞİM ANAHTAR NOKTALAR NELER?

15 yıl önce *İDK*’yı ilk kez tekrar okurken en göze çarpıcı keşfim onun, sonraki görüşlerimi ve yazdıklarımı şekillendirme boyutuydu. Bu durumun önceden beri farkındaydım ama bunun derinliği ve ayrıntısı gerçek bir sürpriz oldu. Ken Booth *İDK* hakkında “kavram (güvenlik) üzerine bu tarihe kadar uluslararası ilişkiler literatüründe en kapsamlı teorik analiz olarak kalmaya devam ediyor ve yayınlandığından beri geri kalanlarımız onun dipnotlarını yazıyoruz” demişti.⁴ “Geri kalanlarımız” burada açık bir şekilde beni de kapsıyor ve sadece güvenlikle ilgili değil aynı zamanda daha geniş anlamda Uİ teorisi konusunu da sonradan yazdıklarımı da içeriyor. Başka bir deyişle, pek çok devamlılık söz konusu. Bunun açıklamasını Ole Weaver’ın *İDK* hakkındaki; “göstermiştir ki güvenlik kavramını ciddiye almak ve onu uluslararası ilişkiler konusunun geniş bir bölümünde analitik bir bakış açısı olarak kullanmak mümkün. Yazar, kitabın etrafında genel bir Uİ teorisi oluşturmayı başardı.” gözleminde bulmak mümkündür.⁵ Niyetim bunu yapmak değildi; fakat kitap dönüşüme uğradı ve hem güvenlik

üzerine daha ileri bir anlayışa hem de Uİ teorisi üzerine daha genel bir çalışma çeşitliliğine yön sağladı.

Belki de en çarpıcı mantıksal bağ, düzey ve sektör analizlerinin neredeyse tüm izleyen çalışmalarında oynadığı merkezî roldür. Her ikisi de *İDK*'da açık bir şekilde ortaya konulmakta ve kitaba temel yapılandırma ilkelerini sağlamaktadır. Düzey analizi (sistem kapsamında bireyden devlete kadar uzamsal ölçekte teorisinin yapılandırılması fikri) Uİ anlayışının eski bir ürünüdür ve bunu büyük ölçüde Waltz'dan türeterek kullandım ve kullanıyorum.⁶ Sektörler (özel bir tür ilişki ve etkinliğin lensinden sistemi görmek: askerî, siyasî, ekonomik, toplumsal vb.) Uİ teori tartışmasının ve de tabi ki sosyal bilimlerin disiplinlere bölünmesinin içinde zaten bulunmaktaydı. Fakat düzeylerde olanın aksine, sektör bu kapsamda ne tartışıldı ne de tanımlandı. Sektörleri ortaya çıkarmak ve onları bir matris içinde bir araya getirmek orijinal bir hamleydi.⁷

Kopenhag Okulu'nun (KO) güvenlikle ilgili izleyen çalışmalarında, hem düzeyler hem de sektörler güçlü bir şekilde var olmaya devam ettiler. Düzeyler üzerinde KO'nun üç temel duruşu olmuştur. Birincisi *İDK*'nın (bölüm 1) ortaya koyduğu, uluslararası güvenliğin birey güvenliğine indirgenemeyeceği ve de indirgenmemesi gerektiği yönündeki tartışmayı devam ettirmektedir. Ardıl çalışmalar; devlet, ulus ya da başka bir tür olsun, insan topluluklarının güvenliği hakkında daha önemli ve farklı olan bir şey olduğu görüşüne sıkı sıkıya tutunmuşlardır. Bu duruş KO'nun; bireylerin güvenliğin esas referans nesnesi olarak tanımlanmasını isteyen bazı Barış Araştırmacıları, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları yanlıları ve normatif siyaset teorisyenleriyle arasının bozulmasına neden olmaktadır. Bu duruş ayrıca KO'yu, Uİ ve Uluslararası Güvenlik'te devlet merkezli yaklaşımlarla bir nebze kadar aynı çizgiye koymaktadır, özellikle de realizmle, fakat bir nebze kadar sadece çünkü KO'nun duruşu devletlerden öte topluluklara yönelik bir kapı açmaktadır.

İkinci ve de pek çok yönden en belirgin olanı, KO'nun düzeyler konusundaki duruşu güvenlik analizinde bölgesel düzeyin önemine yönelik taraftarlığıdır. Bölgesel Güvenlik Kompleks Teorisi (Regional security complex theory-RSCT), *İDK*'nın 5. Bölümü'nde ele alınmaktadır.⁸ Pek çok tehdit türü kısa mesafelerde, uzun mesafelerde olduğundan daha kolay şekilde hareket edebildiğinden güvenlik karşılıklı bağımlılığı bölgesel formasyonlarda toplanma eğilimindedir ve de bu formasyonlar sistem ve devlet düzeyinden ontolojik ve analitik olarak farklı özellikler taşımaktadır. RSCT; *Security: A Framework from Analysis* isimli kitapta daha da geliştirildi; özellikle de güvenlik karşılıklı bağımlılığının tanımını güvenlekleştirme yaklaşımını kapsayacak şekilde değiştirmesiyle.⁹ Sonuçta *Regions and Power: The Structure of International Security*, *İDK*'daki boşlukları doldurarak ve kitabın bazı görüşlerinde ve ampirik analizlerinde değişiklikler yaparak ona etraflı bir teorik ve ampirik yön kazandırdı.¹⁰

RSCT üzerindeki çalışma, düzey konusunda KO'nun kutupluluk teorisinin (bir sistemdeki büyük güçlerin sayısının çok önemli bir değişken olduğu görüşü) güvenlik analizindeki sınırlılıkları hakkında *İDK*'daki görüşleri devam ettiren üçüncü duruşuyla yakından ilgilidir. RSCT kutupluluğu hem güvenlik kompleksleri içinde yapısal bir değişken olarak hem de ikincisinin büyük güçler ve süper güçler tarafından belirlendiği bölgesel ve küresel düzeyler arasındaki karşılıklı etkileşim

hakkındaki düşünce tarzı olarak kullanılmaktadır. Fakat kutupluluk, hem bölgesel hem de küresel düzeyde bağımsız bir değişken olarak görülen dostluk/düşmanlık durumlarını belirlemede ele alınmaz. “Merkezî” güvenlik kompleksinin bir türü olan bölgesel düzeydeki tek kutuplulukta da önemli bir rolü olduğu üzere, bu durum *Regions and Powers* kitabında anlatılıyor.¹¹ 2003 yılındaki kitabımı oluşturan sonraki çalışmalarında, büyük güçlerle süper güçler arasındaki fark o kadar büyüktür ki bu durum kutupluluk teorisinin; büyük güçlerle diğer tüm (daha güçsüz) devletler arasında sadece tek bir farkın olmasının yeterli olduğu temel görüşünü sarstığı yönündeki tartışmamla kutupluluk eleştirimi genişlettim.¹²

Sektörler de, hem KO’nun tüm ortak kitaplarında hem de benim bireysel çalışmalarında öne çıkan unsur olma özelliğini devam ettirdiler. Tam burada bariz bir iş bölümü gündeme gelmiştir. Ben genel anlamda *İDK*’nın da temel odak noktaları olan askerî ve ekonomik ve bir noktaya kadar da siyasî sektörlerle ilgilendim. *İDK*’nın aksine *Security: A New Framework for Analysis* esasında sektörler çerçevesinde oluşturuldu ve ben de askerî ve ekonomi bölümlerinin liderliğini üstlendim. Ekonomik güvenliğin tüm tartışmalarıyla ilişkimin, *İDK*’nın ilk basım yılı olan 1983’ten beri giderek gelişen uzun bir geçmişi vardır.¹³ Toplumsal sektör de şüphesiz ki özellikle referans nesnesi olarak devlet ve ulus arasındaki farkla ilgili olarak *İDK*’da gündeme geldi. Orada devlet görüşü içinde kimliğin işlenebilirliği ve göç üzerine tartışma yer almakta ve her ikisi de sonraki yıllardaki toplumsal güvenlik kapsamındaki kimlik tartışmalarını öngörmektedir. 1990’ların ilk zamanlarından beri Ole Weaver bu sektördeki en önde gelen araştırmacı olmuştur ve çalışmaları *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe* isimli kitapla sonuçlanmıştır.¹⁴ 1998’deki kitapta da toplumsal (siyasî) sektör bölümlerinin başını çekmiştir. Çevresel sektörden *İDK*’da kısaca bahsedilmiştir ve bu sektörde kısa bir gezi yapabilmıştim.¹⁵ 1998 kitabında Jaap de Wilde ilgili bölümü üstlendi.

Eric Herring’le birlikte 1998’de kaleme aldığımız *The Arms Dynamic in World Politics* isimli kitap zaman zaman eserlerimdeki bir aykırılık olarak görüldü.¹⁶ Kitabın duruşunu anlamak (askeriye ile ilgili süregelen ilgindeki artışı anlamak yerine); *İDK*’nın ilk baskısının (1983) daha sonra *An Introduction to Strategic Studies* kitabında ele alınacak şeyleri yazmada başarısız bir girişim olduğunu anlamada yardımcı olmaktadır.¹⁷ Buna, *Strategic Studies*’in temel fikri olarak güvenlik kavramını ele alma niyetiyle yola çıkarak söz konusu kitabın ilk bölümünü oluşturmak için başlanmıştır. Fakat bu çalışma kısa zamanda kendi yolunu bulmuş ve ayrı bir kitap olarak ortaya çıkmıştır. Böylece de 1987’deki kitap gibi, *The Arms Dynamic in World Politics* *İDK*’nın bir ardılı hâline gelmiştir. Kitabın amacı *An Introduction to Strategic Studies*’i Soğuk Savaş sonrası pazara uygun şekilde güncelleştirmekti.

Yukarıda bahsedildiği üzere, *İDK*’da ve sonraki yazılarımda Uİ teorisi üzerine pek çok devamlılık bulunmaktadır. Burada da düzeyler ve sektörler en belirgin olanlardır ve her ikisinin kavramsallaşmasındaki artan derinliğin izi sürülebilir. *The Logic of Anarchy (LoA)*¹⁸ kitabına katkım, açıklamaların kaynakları fikrini (herhangi bir analiz düzeyindeki ve herhangi bir sektördeki yapı, süreç, etkileşim kapasitesi gibi davranışları açıklayan değişkenler) ekleyerek yine düzeyler ve sektörler etrafında şekillenmiştir. *İDK*’da sektörler basit bir şekilde ampirik

olarak ele alınmıştı fakat *LoA*'da lens metaforları kapsamında daha belirgin bir biçimde sunuldu (30-33) (kızılötesinden X-raye kadar görünür ışık lenslerinden sektörel kavramları doğal bilimlerin analitik araçlarıyla karşılaştırmak). Lens fikri *İDK*'da da bulunuyor fakat sadece kavramların genel bir özelliği olarak: lenslerin her bir türü, bazı özellikleri ön plana çıkarırken diğerlerini engelliyor. Lensler bağlamında sektörlerin bu ifadesi Kopenhag Okulu'nun çalışmalarında da devam ettirildi.¹⁹ Düzeyler üzerinde ayrı bir çalışma hazırladım²⁰ ve bu iki iş parçası *International Systems in World History (ISWH)*²¹ ile sonuçlanan Richard Little ile birlikte yürüttüğümüz projede birleşti. Bu kitap *LoA*'dan düzeyleri, sektörleri ve açıklama şemalarının kaynaklarını aldı ve düzenledi ve bunu da dünya tarihi bağlamında Uİ düşüncesinin bir çerçevesi olarak kullandı. Bu genel Uİ teorisi çalışmalarındaki diğer pek çok fikir *İDK*'da çok öncesinde dile getirilmiştir. Hem *LoA*'da hem de *ISWH*'de büyük bir rol oynayan etkileşim kapasitesi görüşü (ne tür ve derecedeki etkileşimin mümkün olduğunu belirleyen bir birimdeki/sistemdeki ulaşım, iletişim ve örgütlenme kapasitesinin miktarı) *İDK*'da mevcuttur. *LoA*'da başat bir yeri olan Waltz'un sistem düzeyi ve yapı arasındaki kafa karışıklığının tanımlanması da kitapta bulunmaktadır. Güçlü sistemlerdeki zayıf devletler görüşü (düşük toplumsal-siyasî tutarlılığı olan devletleri tanımlar) *ISWH*'de ele alındı; daha sonrasında toplumsal sektörde hem toplumsal güvenliğin hem de *ISWH*'deki dar görüşlülük temasının bir parçası olan ulusal kimlik görüşü bağımsız sabit olarak incelendi.

Bunlara ek olarak *İDK* şaşırtıcı şekilde, İngiliz Okulu'na (İÖ) ilgilimin artmasını sağlayan pek çok başlık sunmuştur. *İDK*'yı 1989-1990 döneminde tekrar yazarken, her ne kadar Hedley Bull'un çalışmasını ve uluslararası toplum görüşünü yakından bilsem de "İngiliz Okulu" terimini kayda almıştım. Daha derin bir düzeyde, bu etiketi kullanmış olsa da çalışmaları İÖ geleneğinin içinde olan Kal Holsti'nin etkili öğretimleriyle bu alana doğru kendimi hazırlamış olabilirim. Belki de İÖ'ya giden en önemli köprü, *İDK*'da zaten güçlü bir şekilde var olan anarşinin mantığı konusundaki endişeydi. 4. ve 5. Bölümler'de geliştirilen olgunlaşmamış (çatışmacı, düzeni bozuk) anarşiden olgun (barışçıl, kurallara dayanan) olana doğru bir spektrum görüşü oldukça kesin bir şekilde uluslararası toplum görüşüyle bağlantılı olarak oluşturulmuştur. İÖ konusunda daha bilgili olsaydım, daha sonraki çalışmalarımda yapacağım gibi bu tartışmayı onun çoğulculuk ve solidarizm dilini yansıtan bir çerçevede ele alırdım. Yine de, *İDK*'da kurgulanan anarşinin çoklu mantığına olan bu ilgi hızlı bir şekilde hem neorealizmin eleştirilerinin içine²² hem de ana akım Uİ teorisinde²³ ve Güvenlik Çalışmaları'nda²⁴ İÖ düşüncesiyle bağlantılı olan özel çalışmaların içine taşındı. Ayrıca bu durum, görüşleri benzer minvalde devam eden Alex Wendt ile faydalı takasımızda önemli bir zemin oluşturdu ve bu da İÖ teorisinin Wendt tarzı inşacılıktan faydalandığım sosyal yapısal terimler içinde yeniden şekillendirmeye yönelik son girişimler için bir bağlantı oluşturdu.²⁵ *İDK*'yı yazdığım dönemde inşacılık konusunda neredeyse hiç bilgim olmasa da, kitapta devlet ve sistem ve de egemenlik ve anarşi arasında "müşterek inşa" kavramına yönelik referanslar ve anarşinin işlenebilirlik üzerine ciddi genel bir tartışma bulunmaktadır. Ne zaman ki inşacılık Uİ'nin epistemolojik spektrumunda kendini kabul ettirdi, *İDK* da beni inşacılığa daha açık olmaya itti.

İDK’da başlayan düzeyler ve sektörler bağlamındaki görüşüm, İÖ üzerine son-raki görüşlerimde de önemli bir oynuyor. Sektörler, uluslararası ve dünya toplu-munu toplumsal, ekonomik ve siyasi özellikleri bağlamında kavramlaştırma yö-nünde önemli bir yol çiziyor. Milliyetçilik, uluslararası toplumun başat ögesi ola-rak daha sonradan adlandırdığım şeyle terimsel yönden oldukça benzerlik taşıyor, *İDK*’deki ekonomik güvenlik üzerindeki çalışmam İÖ’nun bu alandaki eksiklikle-rini daha rahat görmemi sağladı. Benim üç revizyonist türüm -tutucu (orthodox), yenilikçi (reformist) ve devrimci (revolutionary)- ile Wight’ın realizm (realism), akılcılık (rationalism) ve devrimcilik (revolutionism) oluşan 3 R’si ile arasın-daki mevcut paralellığe rağmen, güç-güvenlik ikilemi üzerine olan 8. Bölüm’de “statükocu” ve “revizyonist” devletler ile uluslararası toplumun doğası arasındaki bağlantıyı anlamakta başarısız oldum. Benzer bir durum, İÖ’nun uluslararası top-lumu (Grotius), Hobbes ve Kant gibi aşırı uçların ortak noktasında ele almasında olduğu gibi benim de güvenliği güç ve barış²⁶ arasında evrilen kimliğiyle dile ge-tirmemde gözlemlenebilir. Bu noktaların yanı sıra, birey düzeyindeki anarşi ile devletlerin üyesi olduğu uluslararası alandaki anarşinin arasındaki karşılaştırmayı ele alan 2. Bölüm’deki zorlu incelemem, Bull’un benzer uygulamasıyla paralel bir özellik taşıyor. Bu durum İÖ’nun ve Uİ’nin; üye olmanın yalnızca bireylere özel olduğu toplum kavramıyla ilişkili olan indirgemeci sosyolojik ve siyasi teori görüşünden ayrılmasında kilit özelliği olan ikinci sınıf toplumlar (üyeleri olarak kolektif teşekkülleri olanlar) hakkındaki düşünce tarzına²⁷ yol açıcı olmaktadır. Tam da birey temelli anarşinin devlet temelli olandan derin farklılıkları olduğu gibi, toplumlardaki anarşinin farklı yönleri bulunmaktadır. *İDK* ile İÖ kapsamında yaptığım çalışmaların arasındaki bağlantı geleceğe de yansıyacak. 4. Bölüm’de, Bull ve Watson’un uluslararası toplumun genişlemesine ilişkin tarihsel yorumla-rındaki kötümserliklerine karşı ayrıntılı bir tartışma bulunuyor.²⁸ Bunu *From In-ternational to World Society?* kitabında geliştirmeye başladım; fakat tüm hikayeyi Richard Little ile birincil aktörlerin (bunlar, Uİ’de çalışılan yeni ve yardımcı ni-telikte olan çoğunlukla rejimler ve hükümetler arası kurumlardan oluşan “ikincil” aktörlere nazaran toplumdaki derin, evrilmiş ve yapısal olanlardır) yükselişleri, evrimleri, bazen düşüşleri ve de aralarındaki etkileşimin penceresinden yeniden anlatmak gibi daha geniş bir planım var. İÖ’nun klasik yazarlarının ihmal ettikleri (en belirgin olanları uluslararası ekonomi ve bölgeler) şeyleri yerlerine koyarak, bu oldukça önemli konuda daha dayanışmacı ve daha iyimser bir açıklamanın üretilmesi gerekiyor.

Tüm bu devamlılığın tam da ortasında, en önemli değişim, yukarıda da not edildiği üzere, tehditler üzerindeki tartışmada neorealist/materyalist savlardan in-şacı olanlara doğru nihai geçişimi sağlayan Weaver’in güvenlikleştirme teorisinin güvertesine binmemdi. Fakat burada bile bir devamlılıktan bahsetmek mümkün. Weaver’in fikirleri, onun söz eylemi yaklaşımını kabulümden de görülebileceği gibi *İDK*’yı tekrar yazarken zaten görüşlerime nüfuz ediyordu. Ve her ne kadar o zamanlarda bunun tam olarak farkına varmasam da, güç dengesinden bağımsız bir değişken olarak güvenlik komplekslerinde ifade edilen dostluk/düşmanlık ifade-leri, dostlar, rakipler ve düşmanların ilişkilerine odaklanan Wendt tarzı inşacılığa yönelik önemli bir adımdır.²⁹

İDK'YI YENİDEN DÜZENLESEM, NELERİ KORUR NELERİ DEĞİŞTİRİRİM?

Bu sorunun cevabının bir bölümü, yukarıdaki ne değişti ve ne değişmedi hakkında tartışmada açık bir şekilde yer alıyor; fakat burada bazı özel noktalara odaklanmak yararlı olacaktır.

Yeni bir gözden geçirmede, İDK'da güçlü bir şekilde yer bulan iki önemli savı kesinlikle elde tutarım. Bunlardan ilki birey güvenliği konusundaki duruş ve uluslararası güvenliğin insan güvenliğine indirgenmesine yönelik karşıtlıktır. Belirttiğim üzere, insan hakları kavramına neredeyse hiçbir katkı sağlamayan insan güvenliği analitik açıdan bakıldığında büyük ölçüde gereksizdir.³⁰ Bunun yaygınlaşmasındaki güdü ekseriyetle siyasî olmuştur ve benim fikrime göre de bu hatalı ve ters etki yaratıcı bir niteliktedir. Ben hâlâ 1. Bölüm'deki savları büyük ölçüde kabul ediyorum; güvenliğin analiz düzeyi ve referans nesnesi arasındaki süregelen gerginliğe odaklanmak birey düzeyinin hesaba katılmasında onu temel referans nesnesi olarak konumlandırmaya çalışmaktan daha iyi bir yoldur. Çünkü bu temel olarak kolektif teşekküllerin güvenliği hakkındadır, uluslararası güvenlik ise insan güvenliğinden çok daha fazlasını ifade etmektedir ve benim görüşüme göre bu önemli noktayı atlamak sadece analitik bir hata olmaz aynı zamanda insan güvenliğini geliştiren pek çok kişinin normatif amaçlarına ulaşmalarına engel oluşturan bir sorun olabileceği ihtimali barındırır.

Elde tutacağım ikinci savımı; Uluslararası Güvenlik Çalışmaları'nın Stratejik Çalışmaları kapsamı ve tam tersinin olmaması üzerine kurguladığım 10. Bölüm'den alıyorum. Bu duruş, ilke olarak herhangi şekilde tehdit oluşumunu kabul eden ve askerî olsun olmasın bunları “güvenlik” bağlamında ele alan güvenlikleştirme yaklaşımın özünde mevcuttur. Bu da daha sesli bir biçimde KO'nun ardıl çalışmalarında devam ettiriliyor.³¹

Ayrıca, 9. Bölüm'deki politika sorunları üzerindeki savlarımın ana hatlarını da koruyabilirim. *From International to World Society* çalışmasında İO kapsamında çerçevesi çizilen yakınsama ve olgun anarşi üzerindeki tartışmayı ele alan bir sonucu şimdi yazsam da, bana öyle geliyor ki eski 9. Bölüm tüm tartışmaları içeren oldukça hoş bir düzenlemeydi.

Her ne kadar bunu yapmak kitabın giderek *Security: A New Framework for Analysis* ve onun devamı olan *Politics of Security* kitaplarına benzemesine neden olacak olsa da, en bariz değişiklik güvenlikleştirme savını metin boyunca daha derin şekilde serpiştirme olurdu. Bu bakımdan, materyalist açıdan kendi içinde mükemmel şekilde mantıklı bir özellik gösteren tehditlerle ilgili 3. Bölüm'ün tamamı bir anlamda hatalıdır. Sektörlerin temelde olduğu İDK'da yeri vardır; fakat tehdit tartışması tamamen materyalisttir ve güvenlikleştirme görüşüne de katıyen açık değildir. Ne de sektörler referans nesnenin kaynakları olarak görülmektedir. Aslında, İDK'nın tüm yaklaşımı, düzeylerden ziyade sektörler üzerine şartlanmış ve bugünkü bakış açımdan bu fazlasıyla devlet merkezcidir. Devletin temel referans nesnesi olduğu sav, neredeyse tamamen diğer iki temel düzey olan birey ve sistemin ona tabi olduğu görüşü temelinde var olmaktadır. Yukarıda verilen nedenlerden dolayı, birey düzeyine yönelik bu görüşümü sürdüreceğim; fakat sonraki çalışmalarım kendi içlerinde sistem düzeyinin referans nesne olması yönünde

bir ufuk açtılar.³² Bu sistem düzeyindeki referans nesnelerden bazıları (örneğin; küresel ekonominin kuralları ya da kimliğin daha geniş örüntülerinden bazıları) sadece askerî ve siyasî olanların dışındaki sektörlerde görülebilir olmuşlardır. *İDK*'da sektörleri gerçekten de asla referans nesnenin kaynağı olarak düşünmemiştim; hatta 6. Bölüm'deki oldukça geniş ekonomik sektör tartışmasında bile. Referans nesneleri düşünürken büyük ölçüde düzeyler çerçevesinde konuyu ele aldım. Weaver'ın "kum saati" güvenlik modeli bakımından çerçevesi çizilen 9. Bölüm'deki siyasî tartışmada görülebileceği gibi, bu devlet merkezilikte, Weaver ve ben o zamanlar aynı gemideydik. Fakat Kopenhag Okulu'nun ortaya çıkmasından kısa bir süre önce bu duruş; öncelikle ulus ve din gibi kimlik gruplarının referans nesnesi olmasını kabul eden toplumsal güvenlik üzerine olan kitapla³³ ve sonra da güvenlikleştirme teorisine giden bir hamle olan, tüm sektörlerle yönelik referans nesnesi açılışıyla terk edildi.³⁴

İkinci genel değişiklik, yukarıda da bahsedilen ardıl çalışmaların satır aralarında ortaya konulan tartışmalara daha geniş ve derin bir İngiliz Okulu bakış açısı inşa etmek olurdu.

Bu iki genel değişikliğe ek olarak, şu andaki yerini koruyamayacak olan çok sayıda özel sav da bulunmaktadır.

2. Bölüm'deki devlet türleri tartışmasında ulus-devlet kategorisinin hurdaya çıkarılması gerekiyor. Bu süre zarfından tarih, tarihsel sosyoloji ve inşacı teori üzerine bolca okudum ve şu oldukça açıktır ki tüm çağdaş ulus-devletler şu ya da bu şekilde bir devlet-ulus sürecinin ürünüdür. Biraz da güçlü/zayıf devletler üzerindeki odaklanmadan dolayı, anarşinin/devletlerin değişkenliği hakkındaki tartışmanın bir parçası olarak demokratik barış fikrinden tam anlamıyla bahsedilmiyor. Bu da düzeltilmelidir.

İDK'da görünen o ki tamamen Soğuk Savaş sonrası dönemin çok kutuplu olacağı görüşüne tutunmuşum ve ABD'nin düşüş görüşünü açık bir biçimde kabul etmişim. Tek kutupluluk ihtimalini hiç düşünmemişim. Bu körlük sistematiktir ve büyük güçler ve bölgesel güvenlik kompleksleri, UPE (Uluslararası Politik Ekonomi) ve olgun anarşi ve ayrıca Sovyetler Birliği'nin ani dağılışı da göremediğim savunma ikilemi tartışmalarında da belirgindir. Bu sonuncusu, ikinci baskının önsözünde, birinci baskıda Sovyetler Birliği'ni zayıf bir devlet olarak doğru bir şekilde tanımladığım için böbürlendiğim göz önüne alındığında özellikle utanç verici (1983:66).

5. Bölüm'de sunulan Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi, sonraki diğer çalışmalarda olduğu üzere güvenlikleştirme çizgisine getirilmesine ihtiyacı olsa da, bugün hâlâ genel anlamda makbul düzeyde.³⁵ Ve de bu bölümün; *Regions and Powers*'taki bölgesel güvenlik kompleksinin geniş çaptaki iyileştirmeler başta olmak üzere sonraki çalışmalarla çatıstırmadan nasıl yeniden yazılacağı da sorun olacaktır. *İDK*'daki iyileştirmelerle ilgili göze batan bir değişiklik de "yüksek" ve "alçak" düzeydeki komplekslerdeki ayrımın, küresel ve bölgesel düzeyler, büyük güç kompleksleri ve süper kompleksler lehine terke dilmesidir. Bir diğeri de Afrika Boynuzu'nun (Horn of Africa) artık Ortadoğu kompleksinin bir parçası olarak görülmemesi Sahraaltı Afrika'nın bir bölümü olarak anlaşılmasıdır. Bunlara ek olarak *Regions and Powers*'da olduğu gibi artık temel yapının bir parçası olarak sınırları ve sınır değişimlerine daha öncelik vereceğim.

SONUÇ: İDK’NİN BAŞARILARI VE BAŞARISIZLIKLARI

Sosyal bilim atıf indeksi ve Google araması sonucunda alınan bağlantı sayısı gibi ölçütlerden yola çıkarak, her ne kadar Kopenhag Okulu’nun iki kitabı *Security: A New Framework for Analysis* ve *Regions and Powers* tarafından bir meydan okumayla karşılaşmaya başlasa da, İDK benim açık ara en başarılı kitabım. Kitabın belirtilen üç amacı şunlardır:

- Güvenliği tartışan insanlar için kavramsal bir derinlik oluşturmak
- Sınırlarını ve çelişkilerini ortaya koyarak, ulusal güvenliğin siyasî gücünü azaltmak ve
- Bütüncül uluslararası ilişkiler anlayışının yeni bir sentezine yol gösterici olmak.

Kamu politikası söylemi içinden öte, daha çok akademisyenler ve onların öğrencileri arasında da olsa, bu amaçlardan ilki büyük oranda başarıldı. Güvenlik artık az gelişmiş bir kavram değil ve bugün oyunun içinde olan pek çok düşünce ekolü var.³⁶ Bu gelişimde İDK’nın faydalı bir rol oynadığını iddia etmek mantıksız görünmüyor; her ne kadar, Weaver’ın da iddia ettiği gibi, gelişimin kendisi Avrupa’nın içinde (ve bir noktaya kadar Asya’da) ABD’de olduğundan çok daha belirgin olsa da.³⁷ Avrupa’daki güvenlikle ilgili ana akım tartışmalar, siyaset konuları gibi, incelenmesi gereken şey olarak kavramın kendisini alıyorlar ve bu da büyük ölçüde İDK’nın özendirmeye çalıştığı şeyle aynı çizgidedir. ABD’deki güvenlik ilgili ana akım tartışmalar ise bu kavramı verili olarak ele almakta ve güvenliğin sadece askerî ve siyasî sektörlerle ve de güç kullanımıyla mı sınırlı kalması yoksa daha geniş sektörleri de mi kapsaması konusunda yaşanan tereddüt üzerine yoğunlaşmaktadırlar. İDK, ABD güvenlik literatüründe oldukça geniş çapta alınılanıyor; fakat güvenlik kavramının kendisi üzerindeki düşünce içerisinde çok küçük bir etki yaratabildi. Güvenliğin kavramsal derinleşmesinin ortaya çıkardığı bir yan ürün ise, İDK’nın hem 1983 hem de 1991 basımlarındaki bir mücadele noktası olan Barış Araştırmaları ile Güvenlik Çalışmaları arasında ortak bir düzlem olarak güvenlik üzerindeki somut uzlaşısı olmuştur.

İkinci amaç muhtemelen hep oldukça ütöpik olmuştur ve özellikle 9/11 sonrası dünyada çok bir ilerleme görmek zordur. Pek çok ülkedeki kamu politikası söylemi, özellikle İsrail ve Ortadoğu’nun büyük kısmı, ABD, Rusya, Çin ve pek çok farklı yerdeki otoriter devletlerde, güvenliği düşüncesiz bir şekilde katı politikaları ve rejimleri doğrulamak ve meşrulaştırmak için bir koz kartı olarak kullanılmaktadır.

Üçüncü amaç, Uİ son on yılda kavramsal açıdan daha da derinleştikçe bazı yönlerden gözle görülebilir bir ilerleme yaşadı. Weaver’ın belirttiği gibi, bu derinleşme Güvenlik Çalışmaları’nın daha geniş Uİ tartışmalarına taşmasından kaynaklanmaktadır.³⁸ Yine de, bu dönüşte İDK’nın ufak bir rolden daha fazlasını oynadığını iddia etmek zor olacaktır.

Daha özel olarak, İDK’daki bir takım sav, duruş ve kavram literatür içindeki yollarını başarılı şekilde buldular. Burada başlayan sektörsel çerçeve sadece Kopenhag Okulu’nun izleyen çalışmalarını etkilememiş aynı zamanda Güvenlik Çalışmaları metinlerinin içerisinde de belirgin olmuştur.³⁹ Bu kısmen de Uluslararası Güvenlik Çalışmaları’nın gündemindeki genişleme ve güvenliğin karşılıklı

bağımlılık bağlamında düşünülmesi hamlesinin önemli başarısını yansıtmaktadır. Genel başarıları pek çok çalışmanın etkisi ve gerçek dünyanın geniş yelpazedeki gelişmelerinden özellikle de küreselleşmenin, hem fiiliyatta hem de tanımlayıcı bir kavram olarak, çarpıcı yükselişinden kaynaklanıyor olsalar da, bu iki konu da *İDK*'da güçlüdür. En fazla, *İDK*'nın *Zamanın Ruhunu* daha erken bir aşamada yakaladığını ve doğru istikameti işaret ettiğini iddia edebilir. Güvenlik ikilemine olan ilgi büyüdü; fakat söyleyebildiğim kadarıyla, *İDK*'da (8. Bölüm) buna yönelik gelişen yaklaşım sadece sınırlı bir etkiye sahip oldu. Bu bölümde hâlen bazı iyi fikirler olduğunu düşünüyorum: örneğin; devrimci kimlikten neredeyse ortodoks revizyonizme giden süreçte Çin'in ayak izlerinin takip edilmesi. Bu bölümü yeniden gözden geçiriyor olsam, yukarıda bahsedildiği üzere, uluslararası toplum bağlamında açıkça ortaya konulan statüko ve revizyonizm gibi İngiliz Okulu terimleriyle tartışmayı çerçevelemek faydalı olurdu.

Uİ'de kariyer başarısının (ya da başarısızlığının) bir ölçütü, kutupluluk, karşılıklı bağımlılık, medeniyetler çatışması gibi disiplinin genel kullanımı içinde yer etmiş terimler icat edip edilemediğidir. *İDK*, *sektörler ve referans nesne* ile bu konuda mütevazı bir iddiada bulunabilir; bu ikisi o kadar özgürce kullanılmıştır ki kaynakları zamanla unutulmuştur. Weaver'ın kendi çalışmalarında hem de Kopenhag Okulu'nunkilerde önemli bir yeri olan *güvenlikleştirme* terimi de bu minvalde önemli bir başarı elde etti. *İDK*'da hâlen devam eden hayal kırıklığıma ve hüsrana yol açan iki terim var ki bunlar diğer terimler tarafından karşılanamaya önemli noktaları yakalaşmış olmalarına rağmen genel kullanımın içinde yer etmede başarısız oldular. Bunlardan birincisi *zayıf ve güçlü devletler* (devletin toplumsal-siyasî uyumuna dayanmaktadır ve devletin, devletlik iddiasındaki kabiliyetidir) ile *zayıf ve büyük güçler* (büyük ölçüde maddi kapasiteye dayanmaktadır) arasındaki ayırmadır. Başarısız ve başarısızlaşan devletlerin ve kimlik siyasetinin uluslararası gündemin üst sıralarında olduğu bir dünyada, bu ayırım merkezî bir durumdadır. Fakat literatür; bu iki terimin aynı anlamda kullanılması, bazen bir anlamı bazen diğer anlamı kapsaması ve en düşük düzeyde de bazen her iki anlamda da kullanılması nedeniyle, terimsel bir karmaşa ile mücadele ediyor. Diğer şeylerin yanı sıra bu ayırım hem neorealist bağlılığın “benzer birimler” savını karşılamakta hem de uluslararası sistemi ve uluslararası toplum düşüncesini çerçeveleyen egemenliğin/anarşinin sorgulanmasında bir zemin oluşturma hizmeti sunabilmektedir.

İkinci başarısızlık, savaş korkusu ve mağlup olma korkusu arasındaki gerilim hakkındaki *savunma ikilemi* terimidir (7. Bölüm). Bu, aktörlerin mağlup olma korkusu çerçevesindeki etkileşimle ilgili olan güvenlik ikilemi ile tamamen benzer olan bir şey değildir. Savunma ikilemi bireysel aktörlerin içerisinde oluştur; bunun için oldukça bariz bir örneği ağır mağlubiyetler almış ve Soğuk Savaş boyunca herhangi bir nükleer çatışmanın ön safından yer almış Japonya ve Almanya'da görülebilir. Böylesi bir çatışma oluşsaydı, her ikisi birden yok olurdu. Ole Weaver'ın, Avrupa'nın 1945 öncesi geçmişine dönme korkusu üzerine kurulu olan AB konusundaki güvenlikleştirme savları da savunma ikilemine dayanmaktadır. Bu, sadece teori tartışmaları için değil aynı zamanda dünyanın önemli noktalarının güncel durumuyla ilgili olarak da aşırı derecede faydalı bir terim gibi görünüyor. Silahların hem maliyeti hem de yıkıcı gücü arttıkça, bu terimin temsil ettiği şey sadece uluslararası ilişkilerde daha önemli olmaktadır, bir konu başlığı en etkili şekilde

Dan Deudney'in çalışmasından gelişmiştir.⁴⁰

İDK'dan yükselen sorulardan bir yansıma da, hem Hobbsçu işlevleri (ve böylece siyasî meşruiyetini) konusunda hak iddia edebilmeyi sürdürebilmeleri ve içerdeki hükümetin işleyişini kolaylaştırmak (siyaseti dağıtma eğilimi olan her türlü merkezkaç kuvvetine, merkezci kuvvet yaratarak karşı koyarak) için devletlerin korkutulmalarının ya da böyle hissetmelerinin gerekli olup olmadığı üzerinedir. Devletler ve onların liderlikleri vatandaşlar üzerindeki kontrolü artırma uğruna, tehditlere karşı koymanın yanı sıra onları yaratan ve yönlendiren bir siyaset izlerler mi? Bu oldukça esaslı soru *İDK*'da bir cevap bulamıyor ve sonraki çalışmalar için hazır bekleyen bir aday gibi görünüyor. Bunun teorik içerimleri tam da güvenikleştirme teorisinin kalbini işaret ediyor. Ampirik olarak, Yugoslavya'nın dağılmasının çevresindeki korkunç efsane, 1990'lar boyunca ABD'nin bir düşman arayışla dönüp durması (ilk başta Japonya, sonra Çin, sonra İslam, daha sonra haydut devletler ve sorun 9/11 ile beraber sonunda çözülüyor) ve Pakistan'ın varoluşunu meşrulaştırmak için Hindistan'la olan çekişmesine görünüşteki bağımlılığı düşünülebilir. Bunların hepsi bu sorunun geçerliliğini ve bu bağlamda devletin doğasıyla ilgili genel bir anlayış elde etmenin önemini ileri sürmektedir. Bunun gibi sorular hâlâ dikkat çekiyor ve öyle görünüyor ki *İDK*; araştırma gündeminin üzerinde güçlü bir etki olma özelliğini devam ettirecek. Geçen çeyrek yüzyıldaki çalışmalarımın ve yapmayı planladığım şeylerin çoğu, ikinci kitabını yazmaya çalışan 30'lu yaşlarındaki genç bir öğretim üyesinin görüşleri tarafından şekillendi. Bu durumun bana daha çok mu ilham vermesi ya da gözümü korkutması gerektiğine karar vermek oldukça zor. Fakat her ne olursa olsun, bu otuzlu bir yaşlardaki hırslı kişilerin bugünkü ürünlerinin gerçekten uzun sürecek bir ilgi elde edeceğine inanmaları yönünde bir ilham oluşturmalıdır.

NOTLAR

- 1 Buzan, Barry (1990) Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre, Elzbieta Tromer ve Ole Weaver, *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*, Londra, Pinter.
- 2 Weaver, Ole (1995) 'Securitization and Desecuritization', içinde Ronnie D. Lipschutz (ed.) *On Security*, New York: Columbia University Press, 46–86.
- 3 Weaver, Ole, Barry Buzan, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre, ve diğerleri (1993) *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Londra, Pinter; Buzan, Barry, Ole Weaver ve Jaap de Wilde (1998) *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder Co., Lynne Rienner; Buzan, Barry ve Ole Weaver (2003) *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge: Cambridge University Press; Weaver, Ole, Barry Buzan ve Jaap de Wilde (2007) *The Politics of Security*, Boulder Co., Lynne Rienner.
- 4 Booth, Ken (1991) 'Security and Emancipation', *Review of International Studies*, 17:4, 313–26.
- 5 Weaver, Ole (2005), 'Ole Weaver's 10', Politik Tidsskriftet Politik, 4:7, <http://www.tidsskriftetpolitik.dk/index.php?id=125> (erişim 18 Haziran 2006)
- 6 Waltz, Kenneth N. (1959) *Man, The State and War*, New York: Columbia University Press; Waltz, Kenneth N. (1979) *Theory of International Politics*, Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- 7 Daha sonra bkz: Buzan, Barry, Charles Jones and Richard Little (1993) *The Logic of Anarchy*:

Neorealism to Structural Realism, New York: Columbia University Press.

- 8 Ayrıca bkz: Buzan, Kelstrup, Lemaitre, Tromer ve Weaver, *a.g.e.*
- 9 Buzan, Barry, Ole Weaver ve Jaap de Wilde (1998) *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder Co., Lynne Rienner.
- 10 Buzan ve Weaver, *a.g.e.*
- 11 Buzan ve Weaver, *a.g.e.*
- 12 Buzan, Barry (2004b) *The United States and the Great Powers: World Politics in the Twenty-First Century*, Oxford: Polity.
- 13 Buzan, Barry 'Economic Structure and International Security: the Limits of the Liberal Case', *International Organization*, 38:4 (1984) 597–24; Buzan, Barry, 'Economic Security', içinde Richard Stubbs ve Geoffrey Underhill (editörler), *Political Economy and the International System: Global Issues, Regional Dynamics and Political Conflict*, Toronto, McLelland and Stewart (Londra, Macmillan), 1994.
- 14 Weaver, Buzan, Kelstrup, Lemaitre ve diğerleri, *a.g.e.*
- 15 Buzan, Barry (1992) 'Environment as a Security Issue', içinde Paul Painchaud (ed.), *Geopolitical Perspectives on Environmental Security*, Cahiers du GERPE, Laval University, Quebec, May.
- 16 Buzan, Barry ve Eric Herring (1998) *The Arms Dynamic in World Politics*, Boulder Co., Lynne Rienner.
- 17 Buzan, Barry (1987) *An Introduction to Strategic Studies: Military Technology and International Relations*, Londra: Macmillan.
- 18 Buzan, Jones ve Little, *a.g.e.*
- 19 Buzan, Weaver ve de Wilde, *a.g.e.*
- 20 Buzan, Barry (1995) 'The level of analysis problem in international relations reconsidered' İçinde Ken Booth ve Steve Smith (editörler) *International Political Theory Today*, Londra, Polity Press, 198–216.
- 21 Buzan, Barry ve Richard Little (2000) *International Systems and World History: Remaking the Study of International Relations*, New York: Oxford University Press
- 22 Buzan, Jones ve Little, *a.g.e.*
- 23 Buzan, Barry (1993) 'From International System to International Society: Structural Realism and Regime Theory Meet the English School', *International Organization*, 47:3, 327–52.
- 24 Buzan, Barry (1996) 'International Security and International Society', içinde Rick Fawn, Jeremy Larkin ve Robert Newman (editörler), *International Society After the Cold War*, London, Macmillan, 261–87.
- 25 Buzan, Barry (2004a) *From International to World Society? English School Theory and the Social Structure of Globalisation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 26 İçinde *PSF*, fakat daha bariz bir biçimde içinde Buzan, *a.g.e.*, 109–25.
- 27 Buzan, *a.g.e.*
- 28 Bull, Hedley ve Adam Watson (editörler) (1984) *The Expansion of International Society*, Oxford: Oxford University Press.
- 29 Wendt, Alexander (1999): *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 30 Buzan, Barry (2004c) 'A Reductionist, Idealistic Notion that Adds Little Analytical Value' içinde 'Special Section: What is "Human Security"?' , *Security Dialogue*, 35:3, 369–70.

- 31 Buzan, Weaver ve de Wilde, *a.g.e.*; Weaver, Buzan, and de Wilde, *a.g.e.*
- 32 Buzan, Weaver ve de Wilde, *a.g.e.*; Weaver, Buzan, and de Wilde, *a.g.e.*
- 33 Weaver, Buzan, Kelstrup, Lemaitre, *ve diğerleri*, *a.g.e.*
- 34 Buzan, Weaver ve de Wilde, *a.g.e.*; Weaver, Buzan, and de Wilde, *a.g.e.*
- 35 Buzan, Weaver ve de Wilde, *a.g.e.*; Buzan and Weaver, *a.g.e.*
- 36 Smith, Steve (1999) 'The Increasing Insecurity of Security Studies: Conceptualizing Security in the Last Twenty Years', *Contemporary Security Policy*, 20:3, 72–101; Weaver, Ole (2004): 'Aberystwyth, Paris, Copenhagen: New "Schools" içinde Security Theory and their Origins between Core and Periphery', paper for ISA in Montreal, March 2004. <http://zope.polforsk1.dk/securitytheory/waevermontreal/>
- 37 Weaver, Ole, ve Barry Buzan 'After the Return to Theory: The Past, Present, and Future of Security Studies, içinde Alan Collins (ed.) *Contemporary Security Studies*, Oxford University Press, 2006.
- 38 *Y.a.g.e.*
- 39 Hough, Peter (2004) *Understanding Global Security*, London: Routledge; Sheehan, Michael (2005) *International Security: An Analytical Survey*, Boulder Co.: Lynne Rienner; Collins, Alan (ed.) *Contemporary Security Studies*, Oxford: Oxford University Press, 2006.
- 40 Deudney, Daniel H. (1995) 'The Philadelphian System: Sovereignty, Arms Control, and Balance of Power in the American States-Union, Circa 1787–1861', *International Organization*, 49: 2, 191–228; Deudney, Daniel (2000) 'Regrounding Realism: Anarchy, Security and Changing Material Contexts', *Security Studies* 10:1, 1–45; Deudney, Dan (2006) *Bounding Power: Republican Security Theory from the Polis to the Global Village*, Princeton: Princeton University Press.

**İDK İLE BERABER VE SONRASINDA ORTAYA ÇIKAN KOPENHAG
OKULU'NUN VE BUZAN'IN DİĞER BAZI İLAVE YAYINLARI
(KRONOLOJİK SIRAYLA VERİLMİŞTİR)**

- Jahn, Egbert, Pierre Lemaitre, Ole Weaver (1987) *European Security – Problems of Research on Non-Military Aspects*, Copenhagen Papers 1, Centre for Peace and Conflict Research (daha sonra Copenhagen Peace Research Institute), Ağustos.
- Buzan, Barry (1989) 'The Future of European Security', içinde Pierre Lemaitre, Ole Weaver ve Elzbieta Tromer (edsitörler), *The European Polyphony*, London, Macmillan.
- Buzan, Barry (1991) 'New patterns of global security in the twenty-first century', *International Affairs*, 67:3, 431–51.
- Buzan, Barry (1991) 'Is International Security Possible?', içinde Ken Booth (ed.), *New Thinking About Strategy and International Security*, London, Unwin-Hyman, 1991.
- Buzan, Barry (1992) 'Third World Regional Security in Historical and Structural Perspective', içinde Brian Job (ed.) *The Insecurity Dilemma: National Security of Third World States*, Boulder: Lynne Rienner, 167–98.

- Buzan, Barry and Ole Weaver (1992) 'Framing Nordic Security – European Scenarios for the 1990s and Beyond', içinde Jan Øberg (ed.), *Nordic Security in the 1990s: Options in the Changing Europe*, London, Pinter, 85–104.
- Buzan, Barry (1994) 'Does NOD have a future in the post-Cold War world?' içinde Bjørn Møller ve Håkan Wiberg (editörler), *Non-Offensive Defence for the 21st Century*, Westview Press, 11–24.
- Buzan, Barry (1994) 'The Post-Cold War Asia-Pacific Security Order: Conflict or Cooperation', içinde Andrew Mack ve John Ravenhill, (eds), *Pacific Cooperation: Building Economic and Security Regimes in the Asia-Pacific Region*, St. Leonards: Allen and Unwin Australia; Boulder Co.: Westview Press, 130–51.
- Buzan, Barry (1995) 'Security, the State and the New World Order, and Beyond' içinde Ronnie Lipschutz (ed.), *On Security*, New York, Columbia University Press, 187–211.
- Buzan, Barry (1996) 'Changing Paradigms of National and International Security and Their Implications for the Security Planning of Middle Powers', içinde Byong- Moo Hwang ve Yong-Sup Han (editörler), *Korean Security Policies Toward Peace and Unification*, Korea, Korean Association of International Studies, 3–30.
- Barry Buzan ve Ole Weaver (1996–7) 'Slippery? contradictory? Sociologically untenable?: the Copenhagen School replies', *Review of International Studies*, 23:2, 143–52.
- Buzan, Barry (1997) 'Regions and Regionalism in a Global Perspective', içinde Gavin Cawthra ve Bjørn Møller (editörler), *Defensive Restructuring of the Armed Forces in Southern Africa*, Aldershot: Ashgate, 21–31.
- Buzan, Barry (1997) 'Rethinking Security After the Cold War', *Cooperation and Conflict*, 32:1, 5–28.
- Buzan, Barry (1998) 'The Asia Pacific: What Sort of Region in What Sort of World?' içinde Anthony McGrew ve Christopher Brook (editörler) *Asia-Pacific in the New World Order*, London: Routledge, 68–87.
- Buzan, Barry (1998) 'Conclusions: System Versus Units in Theorizing about the Third World' içinde Stephanie Neuman (ed.), *International Relations Theory and the Third World*, New York, St. Martin's Press, 213–34.
- Buzan, Barry (1999–2000) 'The Logic of Regional Security in the Post-Cold War World', içinde Bjorn Hettne ve diğerleri (editörler) *The New Regionalism and the Future of Security and Development*, London, Macmillan, as Volume 4 of *New Regionalism*, 1– 28. Gözden geçirilmiş hali içinde Fredrik Söderbaum ve Timothy Shaw (editörler) (2002) *Approaches to the New Regionalism*, Palgrave.
- Weaver, Ole ve Barry Buzan (2000) 'Europe and the Middle East – an interregional analysis: NATO's New Strategic Concept and the Theory of Security Complexes', içinde Sven Behrendt ve Christian-Peter Hanelt (editörler), *Bound to Cooperate: Europe and the Middle East*, Bertelsmann Foundation Publishers, Guetersloh, 55–106.
- Buzan, Barry (2001) 'Human Security in International Perspective', içinde Mely Anthony ve Mohamed Jawhar Hassan (editörler), *The Asia Pacific in the New*

Millennium: Political and Security Challenges, ISIS Malaysia, 583–596.

Buzan, Barry (2003) ‘Security architecture in Asia: the interplay of regional and global levels’, *The Pacific Review*, 16:2, 143–73.

Buzan, Barry (2006) ‘The Changing Agenda of Military Security’ içinde Hans Günter Brauch, John Grin, Czesław Mesjasz, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Ursula Oswald Spring, P. H. Liotta, Patricia Kameri-Mbote (editörler), *Globalisation and Environmental Challenges*, Berlin: Springer-Verlag.

Buzan, Barry and Lene Hansen (çıkacak 2008) *The Evolution of International Security Studies*, Cambridge: Cambridge University Press.

İlk baskısıyla oldukça bilinirlik kazanan kitabın ikinci baskısı; politik, ekonomik, askeri, toplumsal ve çevresel çerçevede rekabetçi ilişkilerin kaçınılmaz olduğu bir alanda, devletler ve toplumların var olan tehditlere rağmen özgürlüklerini nasıl elde edip koruyabileceklerine ilişkin bir soruya yönelmektedir.

Kitap boyunca vurgu; tehditler ve hassasiyetler arasındaki etkileşimin, bunlardan biri ya da diğerleri üzerinde fazla durulmasının getirdiği siyasi sonuçların ve güvenlik ile ilgili fikirler arasındaki çatışmaların varlığı üzerine yapılmıştır. Barry Buzan, güvenlik kavramının, uluslararası ilişkiler çalışmalarına yaklaşımda yararlı, değişken ve zekice bir yol olduğunu öne sürüyor. Güvenlik kavramı ona göre, pek çok farklı fikri gözönünde bulundurup aynı zamanda kendine özgü açıları da ekleyerek, aşırı uçlardaki güç ve barış arasında kalan alanı analitik bir çerçeveden ele alıyor.

"İnsanlar, Devletler ve Korku", uluslararası siyaset ve güvenlik çalışmaları okuyan bütün öğrenciler ve araştırmacılar için mutlaka okunması gereken bir çalışmadır.

ECPR

Barry Buzan, London Schools of Economics Siyasi Bilimler'de uluslararası ilişkiler profesörü olup Copenhagen Üniversitesi'nde fahri profesördür. Uluslararası ilişkiler alanında geniş çapta basılı, yayınlanmış çalışmaları mevcuttur.

Buzan, 1988-1990 yılları arasında British International Studies Association'da başkanlık yapmış olup, 93-94 yılları arasında (North American) International Studies Association'da başkan yardımcılığı yapmıştır. 94-98 yılları arasında ise International Coordinating Committee Sekreterliğini yürütmüştür. 1999'dan beri uluslararası ilişkiler İngiliz Okulu çalışmalarını biraraya getirmeye yönelik bir projenin koordinatörlüğünü yapmakta olup 2004'ten beri European Journal of International Relations'nın editörüdür. 1998'de İngiliz Akademisi üyesi olarak seçilmiş ve 2001'de sosyal bilimler alanında Association of Learned Societies'e akademisyen olarak seçilmiştir.

ISBN 978-605-65942-0-5

